EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2022/1826

(2022. gada 4. maijs)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par kopuzņēmuma "2. ierosme inovatīvu zāļu jomā" (tagad – kopuzņēmums "Inovatīvas veselības aprūpes iniciatīva") 2020. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par kopuzņēmuma "2. ierosme inovatīvu zāļu jomā" 2020. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0072/2022),

A. tā kā Kopuzņēmums inovatīvu zāļu jomā uzsāktās kopīgās tehnoloģiskās ierosmes īstenošanai ("*IMI* kopuzņēmums") tika izveidots 2007. gada decembrī uz 10 gadu laikposmu, lai būtiski uzlabotu zāļu izstrādes procesa efektivitāti un lietderīgumu un lai tādējādi ilgtermiņā farmācijas nozarē ražotu iedarbīgākas un drošākas inovatīvas zāles;

B. tā kā pēc Padomes Regulas (ES) Nr. 557/2014 ([1]) pieņemšanas 2014. gada maijā tika izveidots kopuzņēmums "2. ierosme inovatīvu zāļu jomā" ("kopuzņēmums *IMI2*") ar darbības laiku līdz 2024. gada 31. decembrim; tā kā 2014. gada jūnijā tas aizstāja *IMI* kopuzņēmumu un turpināja tā darbu, lai pabeigtu Septītās pamatprogrammas pētniecības darbības un uzsāktu jaunu projektu "Apvārsnis 2020" ietvaros;

C. tā kā *IMI* kopuzņēmuma un kopuzņēmuma *IMI2* dibinātāji ir Savienība, kuru pārstāv Komisija, un Eiropas Farmācijas uzņēmumu un apvienību federācija ("Nozare");

D. tā kā Savienības maksimālais ieguldījums 10 gadu laikā *IMI* kopuzņēmumā ir 1 000 000 000 EUR un to nodrošina no Septītās pamatprogrammas budžeta, bet katrs no dibinātājiem veic vienlīdzīgas iemaksas *IMI* kopuzņēmuma saimniecisko izdevumu segšanai, nepārsniedzot 4 % no Savienības kopējiem ieguldījumiem;

E. tā kā Savienības maksimālais ieguldījums kopuzņēmumā *IMI2* 10 gadu laikā ir 1 630 000 000 EUR, ieskaitot Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas apropriācijas, un to nodrošina no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžeta, bet locekļiem, izņemot Komisiju, jāsedz 50 % no saimnieciskajiem izdevumiem un jāpiedalās darbības izdevumu segšanā ar skaidru naudu, natūrā vai abējādi apmērā, kas līdzvērtīgs Savienības finansiālajam ieguldījumam,

Budžeta un finanšu pārvaldība

1. atzīmē, ka Revīzijas palātas ziņojumā par Kopuzņēmuma pārskatiem par 2020. gada 31. decembrī slēgto gadu ("Revīzijas palātas ziņojums") ir konstatēts, ka gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo kopuzņēmuma *IMI2* finanšu stāvokli 2020. gada 31. decembrī, kā arī darbības rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā noslēgtajā gadā, kas atbilst Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem; turklāt pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;

2. norāda, ka kopuzņēmuma *IMI2* galīgajā pieejamajā 2020. gada budžetā, kas ietvēra iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, kas ir ieskaitītas atpakaļ kārtējā gada budžetā, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam, bija iekļautas saistību apropriācijas 276 538 561 EUR apmērā (no kurām 269 829 327 EUR nāk no Savienības budžeta) un maksājumu apropriācijas 241 559 114 EUR apmērā (no kurām 232 349 880 EUR nāk no Savienības budžeta); norāda, ka saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju budžeta izpilde attiecīgi sasniedza 98,66 % un 97,08 %;

([1]) Padomes Regula (ES) Nr. 557/2014 (2014. gada 6. maijs), ar ko izveido kopuzņēmumu "2. ierosme inovatīvu zāļu jomā" (OV L 169, 7.6.2014., 54. lpp.).

3. atzīmē, ka no ieguldījumiem 1 000 000 000 EUR apmērā, kas privātajiem locekļiem bija jāiemaksā *IMI* kopuzņēmuma pamatdarbībās, līdz 2020. gada beigām *IMI* kopuzņēmums bija paziņojis un apstiprinājis privātu locekļu ieguldījumus natūrā un naudā 759 471 000 EUR apmērā, proti, 737 573 000 EUR natūrā un 21 898 000 EUR naudā; norāda, ka 2020. gadā *IMI* kopuzņēmuma paspārnē tika īstenoti 11 projekti, no kuriem trīs tika pabeigti līdz 2020. gada 31. decembrim;

4. norāda, ka *IMI* kopuzņēmuma maksājumu apropriāciju izpildes līmenis Septītās pamatprogrammas projektiem bija 96 %;

5. atzīmē, ka no 1 425 000 000 EUR ieguldījumiem natūrā un naudā, kas nozares locekļiem bija jāiemaksā kopuzņēmuma *IMI2* pamatdarbībā, bija paziņoti un apstiprināti ieguldījumi natūrā 317 206 000 EUR apmērā un ieguldījumi naudā 20 717 000 EUR apmērā, turklāt bija paziņoti un apstiprināti arī asociēto locekļu ieguldījumi naudā 7 064 000 EUR apmērā un ieguldījumi natūrā 34 972 000 EUR apmērā; norāda, ka attiecīgi 2020. gada beigās kopējais nozares locekļu ieguldījums kopuzņēmuma *IMI2* darbībās pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" bija 379 959 000 EUR salīdzinājumā ar Savienības kopējo ieguldījumu naudā 643 180 000 EUR apmērā; atzīst, ka priekšfinansējuma noteikumi ir izklāstīti Finanšu regulā un dotācijas nolīguma paraugā, un sagaida, ka nozares ieguldījumi līdz kopuzņēmuma *IMI2* darbības beigām atbildīs Savienības ieguldījumam programmas līmenī; norāda, ka attiecībā uz 2020. gada budžetu, kas bija pieejams pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem, saistību un maksājumu apropriācijas tika izpildītas attiecīgi 100 % un 99,7 % apmērā; norāda, ka 2020. gadā kopuzņēmuma *IMI2* paspārnē tika īstenoti 92 projekti, no kuriem seši tika pabeigti līdz 2020. gada 31. decembrim; norādīja, ka saistību palielināšanās 2020. gadā par 200 400 000 EUR (Savienības finansējums) un 182 300 000 EUR (nozares locekļu un asociēto partneru saistības) ir radusies no tā, ka kopuzņēmums *IMI2* ir noslēdzis 19 jaunus parakstītus dotācijas nolīgumus, tostarp par astoņiem projektiem no ārkārtas uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus par koronavīrusa infekciju ārstniecības un diagnostikas līdzekļiem;

6. norāda, ka ieguldījumu natūrā aprēķināšanas procedūras kopuzņēmumos atšķiras, un prasa tās saskaņot;

7. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka kopuzņēmuma *IMI2* projekti ir laikietilpīgi to pētniecības specifikas dēļ un ka šī situācija ir piemērs tam, ka Kopuzņēmuma noteikumos paredzētie ieguldījuma mērķrādītāji attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbībām netiek sasniegti vienmērīgi, līdz ar to pastāv risks, ka varētu nepietikt ar tiem administratīvajiem resursiem, kas vajadzīgi Kopuzņēmuma līdzekļus pārvaldībai atbilstoši termiņiem, jo aizvien vairāk projektu īsteno, vienlaikus izpildot vairākas daudzgadu finanšu shēmas programmas; aicina kopuzņēmumu *IMI2* pārskatīt savu organizatorisko struktūru un personāla vajadzības, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību ievērojami lielāku darbplūsmu periodos; aicina kopuzņēmumu *IMI2* nodrošināt lielāku pārredzamību lēmumu pieņemšanas procesā attiecībā uz savām pētniecības prioritātēm un informēt par izvēlēto metodi nākamajā gada pārskatā;

8. norāda, ka 2020. gadā kopuzņēmums *IMI2* joprojām veica pēdējos Septītās pamatprogrammas dotāciju maksājumus; turklāt Revīzijas palāta ir norādījusi, ka kopuzņēmums *IMI2* ziņoja, ka atlikušo kļūdu īpatsvars ir zem 2 % būtiskuma sliekšņa, pamatojoties uz *ex post* revīziju rezultātiem;

9. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka kopuzņēmuma *IMI2* prakse reaktivizēt iepriekšējos gados neizlietotās maksājumu apropriācijas tādā apmērā, kas atbilst atvērtajām administratīvajām saistībām, rada neizmantoto maksājumu apropriāciju uzkrāšanos, un ka, ņemot vēl arī vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi, minētās prakses rezultātā bija zems kopuzņēmuma *IMI2* administratīvā budžeta izpildes līmenis, proti, 51 %; konstatē, ka 2. sadaļā neizlietoto maksājumu apropriāciju summa bija 3,2 miljoni EUR no kopējām budžetā paredzētajām maksājumu apropriācijām 241 559 114 EUR apmērā; norāda uz kopuzņēmuma *IMI2* atbildi, ka neelastīgs budžeta plānošanas un grozīšanas mehānisms neļāva pienācīgi pielāgot strauji mainīgo un nenoteikto globālo pandēmijas izraisīto krīzes situāciju un ka 2021. gadā tas plāno pārnest mazāku administratīvo maksājumu apropriāciju apjomu nekā uz 2021. gadu pārnestais saistību apjoms infrastruktūras izdevumiem 2. sadaļā, kā arī tas plāno segt starpību no kārtējā gada budžeta; aicina kopuzņēmumu *IMI2* izstrādāt plānu, kā ierobežot neizmantoto maksājumu apropriāciju reaktivēšanu, lai novērstu zemu budžeta izpildes līmeni;

Sniegums

10. norāda, ka kopuzņēmums *IMI2* izsludināja ātru uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus par koronavīrusa infekcijas ārstniecības un diagnostikas līdzekļu izstrādi, kurā tika atlasīti 8 projekti; turklāt norāda, ka tika izsludināti vēl trīs aicinājumi iesniegt priekšlikumus par tādiem tematiem kā retas slimības, infekcijas slimības, vēzis, neirodeģeneratīvās slimības un autoimūnās slimības; atzīmē arī 19 jaunu dotācijas līgumu parakstīšanu par projektiem ar kopējo budžetu vairāk nekā 380 000 000 EUR apmērā, līdz ar to kopuzņēmuma *IMI2* kopējais portfelis palielinājās līdz 167 projektiem; norāda, ka jaunie projekti ir vērsti uz vēzi, diabētu, aptaukošanos, digitālo veselību, mākslīgo intelektu, uzlabotu terapiju, jaunu zāļu atklāšanu un vides jautājumiem;

11. norāda, ka 2020. gada darbības pārskatā ir uzsvērts, ka kopuzņēmums *IMI2* kā novērtēšanas ekspertus izmantoja 235 ekspertus no 29 valstīm; no minētās ekspertu grupas locekļiem 105 bija sievietes un 130 – vīrieši; atzinīgi vērtē to, ka kopuzņēmums *IMI2* turpina uzlabot dzimumu līdzsvaru šajā jomā;

12. norāda, ka kopuzņēmums *IMI2* papildus tam, ka tas vāc datus, lai ziņotu par pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" attiecīgo standarta galveno snieguma rādītāju (*KPI*) izpildi un tādējādi novērtētu rezultātus un ietekmi uz programmas konkrētajiem mērķiem, izmanto *KPI*, lai izsekotu darbībām 10 stratēģiskajās jomās; turklāt norāda, ka kopuzņēmums *IMI2* vāc datus par minētajiem jautājumiem, izmantojot šim nolūkam paredzētu tīmekļa platformu, kurā projekta koordinatori var iesniegt sava projekta rezultātus, kas ļauj arī kopuzņēmumam *IMI2* apkopot un analizēt datus un gūt priekšstatu par projektu sasniegumiem to īstenošanas gaitā; norāda, ka, lai arī šie *KPI* ir izstrādāti kopuzņēmuma *IMI2* vajadzībām, minētais kopuzņēmums vāc datus arī *IMI* kopuzņēmuma projektu vajadzībām, kas ļauj izskatīt kopuzņēmuma *IMI2* ietekmi no pirmsākumiem; turklāt norāda, ka līdz 2020. gada 31. decembrim ievākto datu analīze liecina, ka kopuzņēmuma *IMI2* projekti ir aptvēruši gandrīz visas kopuzņēmuma *IMI2* stratēģiskās pētniecības programmā iekļautās prioritārās jomas (11 no 12);

13. norāda, ka nozares dalībnieki ir ieviesuši vairākus jaunus instrumentus un procedūras, kas izstrādāti kopuzņēmuma *IMI2* projektos (piemēram, dzīvnieku modeļi, standarti, biomarķieri, standarta operāciju procedūras, skrīninga platformu izmantošana, klīnisko pārbaužu tīkli u. c.); dati arī liecina, ka kopuzņēmumā *IMI2* bija 176 ieviešanas rezultāti (salīdzinājumā ar mērķrādītāju 50) un 482 ieviešanas rezultāti, ja *IMI* kopuzņēmumu un kopuzņēmumu *IMI2* skata kopā; turklāt norāda, ka 60 % projektos pacientu organizācijas un veselības aprūpes speciālistu asociācijas ir iesaistītas kā konsorcija partneri, konsultatīvo padomju locekļi, ieinteresēto personu grupu locekļi u. c. un ka šī tendence ir bijusi stabila visā kopuzņēmuma *IMI2* laikā; tomēr pauž bažas par to, ka kopuzņēmuma *IMI2* projekti joprojām negarantē, to, ka publiski finansētu pētījumu rezultātiem ir pieņemama cena un tie ir piekļūstami un pieejami; šajā sakarībā aicina kopuzņēmuma *IMI2* pēcteci, proti, kopuzņēmumu "Inovatīvas veselības aprūpes iniciatīva", nekavējoties ieviest jaunas prasības, saskaņā ar kurām visiem Savienības publiskā finansējuma saņēmējiem ārstniecības, profilakses vai diagnostikas jomā būtu jāapņemas ievērot piekļuves, efektivitātes, pieņemamas cenas un pieejamības principus;

14. norāda, ka tas liecina par dinamiku, kurā kopuzņēmuma *IMI2* projekti virzās uz mērķrādītāju sasniegšanu vai dažos gadījumos pat pārsniedz izvirzītos mērķrādītājus, ņemot vērā, ka tagad vairāki kopuzņēmuma *IMI2* projekti ir pabeigti un tuvojas kopuzņēmuma *IMI2* programmu cikla beigas;

15. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka kopuzņēmums *IMI2* ir sniedzis ievērojamu ieguldījumu Eiropas kopīgajā atbildes reakcijā uz Covid-19 pandēmiju un ka kopuzņēmums *IMI2* ir no sava 2020. gada budžeta piešķīris 45 000 000 EUR 2020. gada martā izsludinātajam ātrajam uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus; turklāt norāda, ka Komisija piešķīra līdzekļus no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020", palielinot uzaicinājuma apjomu līdz 72 000 000 EUR;

16. norāda, ka visos līgumos, kas var panākt snieguma plānoto iznākumu vai rezultātu, piemēram, pētījumus, analīzes vai izvērtējumus, būtu jārisina jautājums par intelektuālā īpašuma tiesībām; norāda, ka tā mērķis ir ne tikai aizsargāt konkrētus autorus, bet arī sniegt detalizētu informāciju par to, kā šīs tiesības tiks izmantotas turpmāk; norāda, ka to iegāde ir notikusi ar publisko finansējumu, līdz ar to rezultātiem vajadzētu būt pārredzamiem un plašai sabiedrībai pieejamiem; aicina kopuzņēmumu *IMI2* precizēt intelektuālā īpašuma tiesības un nodrošināt lielāku pārredzamību attiecībā uz pētniecības rezultātiem;

17. norāda, ka 2020. gadā kopuzņēmuma *IMI2* sviras efekta vērtība bija 1,01;

Darbā pieņemšana un personāls Covid-19 krīzes periodā

18. norāda, ka 2020. gada 31. decembrī kopuzņēmumā *IMI2* bija aizņemtas 53 no 56 štatu sarakstā paredzētajām amata vietām, 2020. gadā tika aizpildītas piecas amata vietas, proti, trīs pagaidu amata vietas un divas līgumdarbinieka amata vietas;

19. norāda, ka mājsēdes periodā kopuzņēmuma *IMI2* darbinieki pārgāja uz pilna laika tāldarbu un darbiniekiem no pirmās dienas bija pieejami visi nepieciešamie dokumenti, rīki un resursi; norāda, ka pāreju uz darbu no mājām atviegloja arī tas, ka kopuzņēmums *IMI2* bija ieviesis vairākus Komisijas standarta rīkus, piemēram, *ARES*, *Sysper* un pilnu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pārvaldības IT rīku klāstu; turklāt norāda, ka kopuzņēmums *IMI2* un citi tajā pašā ēkā strādājošie kopuzņēmumi vienojās par vienotiem noteikumiem, kas jāievēro darbiniekiem, kuriem izņēmuma kārtā ir jāstrādā birojā, ar mērķi nodrošināt darbinieku drošību un labbūtību, un izstrādāja pamatprincipus par darbinieku pakāpenisku atgriešanos birojā; ar bažām norāda uz darbinieku problēmām saistībā ar Covid-19 pandēmiju, jo īpaši ņemot vērā atšķirīgus dzīves apstākļus, biroja telpu nepieejamību un izolācijas iespējamās sekas; aicina kopuzņēmumu *IMI2* galveno uzmanību pievērst darbinieku labbūtībai, stresa pārvaldībai un darba un privātās dzīves līdzsvaram; aicina vadību parūpēties, lai būtu ieviestas pienācīgas atbalsta struktūras darbinieku psiholoģiskās labbūtības nodrošināšanai;

Iekšējā revīzija

20. norāda, ka 2020. gadā Iekšējās revīzijas dienests (*IAS*) veica revīziju attiecībā uz pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju īstenošanu kopuzņēmumā *IMI2*, kā bija sākotnēji paredzēts 2019.–2021. gada stratēģiskajā iekšējās revīzijas plānā; turklāt norāda, ka minētās revīzijas mērķis bija novērtēt to, cik pienācīgi ir izstrādāta un cik efektīva un lietderīga ir iekšējā kontroles sistēma, kas tiek izmantota pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dotāciju nolīgumu īstenošanai;

21. norāda, ka 2020. gada novembrī kopuzņēmuma *IMI2* izpilddirektors informēja iekšējos revidentus par kopuzņēmuma *IMI2* jaunākajām organizatoriskajām un operatīvajām norisēm un jaunākā riska novērtējuma rezultātiem un sniedza atsauksmi par iespējamiem revīzijas tematiem, kurus varētu iekļaut, izstrādājot *IAS* stratēģisko plānu;

Iekšējās kontroles sistēmas

22. norāda, ka Revīzijas palāta ir secinājusi, ka kopuzņēmums *IMI2* ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, kas pamatojas uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm, un ka 2018. gadā kopuzņēmums *IMI2* ieviesa Komisijas iekšējās kontroles sistēmu, kura pamatojas uz 17 iekšējās kontroles principiem;

23. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka saistībā ar Septītās pamatprogrammas starpposma un galīgajiem maksājumiem *ex post* revīzijas pie saņēmējiem veic kopuzņēmums *IMI2*, savukārt saistībā ar pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektu izmaksu deklarācijām par *ex post* revīzijām atbild Komisijas kopējais revīzijas dienests, un ka pēc 2020. gada beigās pieejamajiem *ex post* revīzijas rezultātiem kopuzņēmuma *IMI2* ziņotais reprezentatīvais kļūdu īpatsvars un atlikušo kļūdu īpatsvars Septītās pamatprogrammas projektiem ir attiecīgi 2,16 % un 1,14 %, savukārt reprezentatīvais kļūdu īpatsvars un atlikušo kļūdu īpatsvars pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem ir attiecīgi 1,13 % un 0,74 % (dzēšana un galīgie maksājumi); turklāt norāda, ka Komisijas priekšlikumā pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"regulai izklāstītais galīgais mērķis ir panākt, lai programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme, atlikušo kļūdu līmenis būtu maksimāli tuvu 2 %;

24. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka Revīzijas palāta, lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, kā daļu no pamatdarbības maksājumu kontroles mehānismu pārbaudes revidēja izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"maksājumiem, kuri 2020. gadā veikti galasaņēmēju līmenī, un ka šajās detalizētajās revīzijās vienā gadījumā atklāja sistēmisku kļūdu, kas pārsniedza 1 % no revidētajām izmaksām, kuras saistītas ar deklarētajām tiešajām izmaksām, jo saņēmējs bija nepareizi deklarējis kā citas tiešās izmaksas vairākas netiešo izmaksu pozīcijas, kas nav tieši attiecināmas uz projektu; tomēr norāda, ka šādas netiešās izmaksas sedz ar vienotu likmi 25 % apmērā no tiešo izmaksu summas.

25. uzsver, ka Revīzijas palāta savā ziņojumā konstatēja pastāvīgas sistēmiskas kļūdas saņēmēju, jo īpaši MVU un jauno saņēmēju, deklarētajās personāla izmaksās; norāda, ka par šādām kļūdām regulāri tika ziņots arī *CAS* un tā nolīgto revidentu *ex post* revīzijās; uzsver, ka minētā ziņojuma 39. lappusē Revīzijas palāta norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumu par personāla izmaksu deklarēšanu racionalizēšana un vienkāršoto izmaksu iespēju plašāka izmantošana ir priekšnosacījums, kas jāizpilda, lai nākamajās pētniecības pamatprogrammās kļūdu īpatsvarus stabili noturētu zem būtiskuma līmeņa sliekšņa; mudina Kopuzņēmumu stiprināt iekšējās kontroles sistēmas, ņemot vērā to, ka MVU un jauni saņēmēji ir vairāk pakļauti kļūdu riskam.